

Nr 52.

Ankom till riksdagens kansli den 19 juni 1943 kl. 4 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1943/44 m. m.

Jämlikt § 40 riksdagsordningen avgiver bevillningsutskottet härmed förslag till beräkning av de särskilda bevillningarnas belopp för budgetåret 1943/44 vid tillämpning av gällande eller vid innevarande riksdag fastställda grunder.

På sätt framgår av det vidt årets statsverksproposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1943 (bilaga till 1943 års statsverksproposition: inkomster å driftbudgeten) har chefen för finansdepartementet nämnda dag underställt Kungl. Maj:ts prövning finansplan och beräkning av inkomster å driftbudgeten för budgetåret 1943/44 jämte därmed sammanhängande frågor. Departementschefen har därvid anmält riksräkenskapsverkets skrivelse den 9 december 1942 med inkomstberäkning för nämnda budgetår.

I en den 21 maj 1943 dagtecknad proposition nr 317 har Kungl. Maj:t framlagt förslag angående grunderna för uttagande av statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1943 m. m.

Uti det i statsverkspropositionen intagna förslaget till beräkning av inkomsterna å driftbudgeten under budgetåret 1943/44 äro bevillningarna i överensstämmelse med departementschefens förslag beräknade till följande belopp:

	Kronor	Kronor
Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Inkomst- och förmögenhetsskatt	520,000,000	
Värnskatt	400,000,000	
Krigskonjunkturskatt	30,000,000	
Särskild skatt å förmögenhet	29,000,000	
Utskiftningsskatt och ersättningsskatt	1,000,000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	70,000	
Stämpelmedel	65,000,000	1,045,070,000
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	25,000,000	
Bensinskatt	5,000,000	30,000,000

	Kronor	Kronor
Tullar och acciser:		
Tullmedel	100,000,000	
Allmän omsättningsskatt	290,000,000	
Varuskatt	50,000,000	
Trafikskatt	25,000,000	
Tilläggs-skatter å bensen	10,000,000	
Accis å silke	4,000,000	
Accis å margarin och vissa andra fettvaror ..	18,000,000	
Skatt å kaffe	5,000,000	
Tobaksskatt	210,000,000	
Brännvinstillverknings-skatt	18,000,000	
Rusdrycksförsäljningsmedel:		
Partihandelsbolag	23,000,000	
Detaljhandelsbolag	23,000,000	
Omsättnings- och utskänknings-skatt å sprit- drycker	225,000,000	
Omsättnings-skatt å vin	10,000,000	
Maltdrycksskatt	35,000,000	
Skatt å läskedrycker	8,000,000	
Statlig nöjesskatt	<u>16,000,000</u>	1,070,000,000
Postverket (överskott)		35,000,000

Beträffande de allmänna förutsättningarna för beräkningen av de särskilda inkomsttitlarna har *departementschefen* i statsverkspropositionen lämnat följande redogörelse:

»Riksräkenskapsverket redogör i sin skrivelse med förslag till inkomstberäkning för budgetåret 1943/44 inledningsvis för de antaganden på vilka beräkningen grundats. I detta sammanhang framhåller ämbetsverket, att inkomstutfallet till c:a 40 procent hänför sig till de ekonomiska förhållandena under kalenderåret 1942 men i övrigt till den nu mycket svårbedömbara utvecklingen därefter fram till slutet av budgetåret 1943/44. Beräkningarnas osäkerhetsmarginal är givetvis under dessa förhållanden betydande.

Ämbetsverket erinrar om att förändringarna i fråga om varuförsörjningen under kriget framtvungit allt flera statsingripanden på skilda områden. Den militära och ekonomiska beredskapen har nödvändiggjort och nödvändiggjort fortfarande betydande omläggningar av produktion och konsumtion. Sedan handelsvägarna i stor utsträckning blivit spärrade, ha under ett allt intimare samarbete mellan staten och det enskilda näringslivet genomgripande omläggningar av utrikeshandeln och folkförsörjningen försiggått. Någon hänsyn har vid inkomstberäkningen icke tagits till de förändringar i den ekonomiska utvecklingen, som skulle inträffa, om kriget upphörde före utgången av den period beräkningen avser.

Efter en erinran om ersättningsproduktionens och den militära beredskaps-

pens återverkan på arbetsmarknaden och om den fortsatta varuknapphetens inflytande på produktionsinriktning och priser understryker ämbetsverket till slut i sin allmänna karakteristik av de ekonomiska framtidsutsikterna betydelsen för inkomstutvecklingen av de pågående strävandena att stabilisera den inhemska pris- och lönenivån.

Från dessa utgångspunkter uppställer riksräkenskapsverket för inkomstberäkningen den arbetshypotesen, att den ekonomiska utvecklingen i Sverige i stort sett icke skall i ogynnsam riktning påverka statens inkomstförhållanden under den period beräkningen avser samt att pris- och lönenivån under samma tid icke skall undergå någon mera avsevärd höjning. Beträffande de enskilda inkomstittlarna räknar ämbetsverket med att utvecklingen även under nästkommande budgetår skall komma att utvisa stora avvikelser från de linjer som tidigare betraktats som normala.

För affärsverken räknas under angivna förutsättningar med en fortsatt hög inkomstnivå, medan låga inkomster motses för sådana titlar som automobilskattemedel, margarinaccis samt kaffeskatt. För tullinkomsterna, som under år 1942 nått en ny bottennivå, har icke antagits någon fortsatt nedgång. Med hänsyn till den allmänna inkomstutvecklingen under nämnda år, räknar ämbetsverket med en ytterligare förbättring av skatteunderlaget för inkomst- och förmögenhetsskatterna.

Under rådande förhållanden finner riksräkenskapsverket det naturligt, att inkomstberäkningen göres till föremål för en allmän översyn vid fastställandet av riksstaten för nästa budgetår.

Enligt nu verkställda beräkningar kommer inkomstutfallet under innevarande budgetår att bli väsentligt gynnsammare än som antogs så sent som i maj i år. Detta förhållande förklaras i huvudsak av en starkare fortsatt ökning av priser och inkomster, än man då ansåg sig ha att räkna med, samt av att de risker för en ytterligare försämring av försörjningen, som i nuvarande läge motivera en försiktig uppskattning, hittills icke aktualiserats. Utvecklingen är ägnad att understryka det berättigade i riksräkenskapsverkets uttalanden om den osäkerhet som för närvarande måste vidlåda inkomstberäkningarna. Dessa bli i väsentlig mån beroende av antaganden om den ekonomiska och politiska utvecklingen under en tidrymd som man saknar varje möjlighet att överblicka.

Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning utgår å ena sidan i huvudsak från rådande försörjningsläge och tar alltså icke hänsyn till möjligheten, att statsinkomsternas nuvarande, högt uppdrivna nivå kan komma att bli utsatt för allvarliga rubbningar, men förutsätter å andra sidan, att strävandena att begränsa pris- och inkomststegringen skola leda till avsett resultat. Jag finner — trots de skäl som kunna anföras för och emot sannolikheten av riksräkenskapsverkets förutsättningar — icke anledning att nu frångå verkets beräkningar men förutsätter därvid i likhet med verket, att de senare under riksdagen skola göras till föremål för en allmän översyn. — — —

I det vid propositionen nr 317 fogade statsrådsprotokollet har departementschefen framlagt förslag till ny beräkning av vissa inkomstitlar. Departementschefen har därvid erinrat om att han i statsverkspropositionen i likhet med riksräkenskapsverket förutsatt, att de i statsverkspropositionen gjorda beräkningarna senare under riksdagen skulle göras till föremål för en allmän översyn. Sedan departementschefen meddelat, att Kungl. Maj:t den 9 april 1943 uppdragit åt riksräkenskapsverket att verkställa ny beräkning av statsverkets inkomster under de större inkomstitlarna för budgetåret 1943/44, har departementschefen anfört bland annat följande:

»Beträffande inkomst- och förmögenhetsskatten samt de övriga skatter ävensom folkpensionsavgifterna, vilka grunda sig på årets taxering, har riksräkenskapsverket från taxeringsmyndigheterna införskaffat erforderligt material för bedömning av taxeringsutfallet och på grundval av detta material verkställt en preliminär beräkning rörande årets taxeringsresultat för inkomst- och förmögenhetsskatten. Med utgångspunkt härifrån har riksräkenskapsverket verkställt förnyad beräkning av de därav beroende skatteinkomstitlarna. Preliminära resultat av denna beräkning ha under hand meddelats finansdepartementet.

Jag torde nu i korthet få redogöra för de justeringar av den i statsverkspropositionen förordade uppskattningen av intäkterna under de olika inkomstitlarna, till vilka anledning synes föreligga.

Inkomst- och förmögenhetsskatt. Det till inkomst- och förmögenhetsskatt för fysiska personer beskattningsbara beloppet beräknades av riksräkenskapsverket i dess till grund för statsverkspropositionen liggande förslag till 4,150 miljoner kronor, vilket innebar en stegring av fjolårets taxeringssiffra med 13.8 procent. Det nu inkomna materialet från 1943 års taxering utvisar för de fysiska personernas beskattningsbara belopp en stegring av 25.8 procent för landsbygden, 10.5 procent för Göteborgs stad, 19.5 procent för övriga städer med över 10,000 innevånare (utom Stockholm) samt 21.5 procent för städer med under 10,000 innevånare. För Stockholms stad har stegringen av det beskattningsbara beloppet uppskattats till 13 procent med ledning av vissa inom socialstyrelsen sammanställda uppgifter rörande utvecklingen av den totala lönesumman för olika näringsgrenar i Stockholm under år 1942 i jämförelse med år 1941. Efter sammanvägning av det hopbragta materialet beräknas den totala siffran för beskattningsbart belopp för fysiska personer vid 1943 års taxering till 4,400 miljoner kronor.

I fråga om aktiebolag ger det inkomna materialet icke anledning att vidtaga ändring i riksräkenskapsverkets tidigare beräkning. Denna uppfattning stöddes av en speciell undersökning rörande utvecklingen av vinstsiffrorna för ett antal svenska aktiebolag som verket företagit.

För övriga skattskyldiga tillsammantagna torde man kunna räkna med ett i stort sett oförändrat beskattningsbart belopp i förhållande till fjolårets taxering.

Den genomsnittliga procentsatsen för bottenskatten antages vara 7.55 pro-

cent eller samma procentsats som i decemberberäkningen. Likaledes i avslutning till decemberberäkningen antages, att tilläggsskatten skall uppgå till ungefär samma belopp vid 1943 års taxering som vid 1942 års taxering eller till 53 miljoner kronor.

Enligt förestående beräkningar skulle den år 1943 debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten uppgå till 562.1 miljoner kronor. Den under budgetåret 1943/44 inflytande bruttoinkomsten av inkomst- och förmögenhetsskatten beräknas nu till 97.5 procent av det debiterade skattebeloppet. Från den in- flutna bruttoinkomsten avgå restitutioner, vilka uppskattas till 4 miljoner kro- nor. I decemberberäkningen hade riksräkenskapsverket antagit en inflytan- deprocent av 96 och ett restitutionsbelopp av 2.5 miljoner kronor. De nu före- slagna höjningarna synas befogade med hänsyn till erfarenheten vid beräk- ningen i riksräkenskapsverkets skrivelse den 30 april 1943 av utfallet av statsregleringen för budgetåret 1942/43. I enlighet härmed skulle den behåll- na inkomsten å förevarande titel utgöra i avrundat tal 545 miljoner kronor.

I detta sammanhang må erinras om att den av riksdagen beslutade kupong- skatten får antagas bidra till en förbättring av uppbördsresultatet med av- seende å av skatteformen berörda inkomster.

Värn skatt. Den nu verkställda förnyade beräkningen av värnsskatten för budgetåret 1943/44 har baserats på de beräkningar rörande det till stat- lig inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbara beloppet, för vilka re- dogjorts under föregående titel. Den för fysiska personer debiterade värn- skatten har uppskattats till 86.4 procent av den debiterade inkomst- och för- mögenhetsskatten för samma grupp. Den totala debiterade värnsskatten be- räknas till 439.5 miljoner kronor. Med ledning av utfallet av värnsskatten un- der budgetåret 1942/43 antages inflytandeprocenten uppgå till 97 procent och restitutionsbeloppet till 1 miljon kronor. På grund härav beräknas värn- skatten för budgetåret 1943/44 nu till avrundat 425 miljoner kronor.

Krigskonjunkturskatten beräknas för budgetåret 1942/43 giva 34 miljoner kronor. I statsverkspropositionen har titeln upptagits till 30 mil- joner kronor. I betraktande av de uppgifter, som erhållits rörande utveckling- en av underlaget för inkomst- och förmögenhetsskatten, särskilt i vad avser aktiebolagen, torde krigskonjunkturskatten för nästa budgetår nu böra upp- tagas med 35 miljoner kronor.

Särskild skatt å förmögenhet. Samtidigt med att uppgifter in- förskaffats rörande utfallet av taxeringen till statlig inkomst- och förmögen- hetsskatt har riksräkenskapsverket i år jämväl inhämtat uppgifter rörande utvecklingen av den till särskild skatt å förmögenhet beskattningsbara för- mögenheten. Dessa uppgifter utvisa för landsbygden en stegring av den be- skattningsbara förmögenheten från 1942 till 1943 års taxering av 7.3 procent, för Göteborgs stad en stegring av 3.0 procent och för övriga städer (utom Stockholm) en stegring av 4.8 procent. Med utgångspunkt härifrån uppskat- tas den totala beskattningsbara förmögenheten vid 1943 års taxering till cirka 14,275 miljoner kronor, vilket innebär en stegring från 1942 års taxering av 6.0 procent. Denna stegring är delvis betingad av den vid den särskilda

förmögenhetsskatten gällande reduktionsregeln, som medför att reduktionen av den skattepliktiga förmögenheten blir mindre då de till statlig inkomst- och förmögenhetsskatten taxerade beloppen ökas. Med ledning av den antagliga utvecklingen av de genomsnittliga procenttalen för förmögenhetsskatten inom skilda orter beräknas den särskilda förmögenhetsskatten på grundval av 1943 års taxering bliva debiterad till ett belopp av mellan 30 och 31 miljoner kronor, varför inkomsttiteln för budgetåret 1943/44 föreslås upptagen till 30 miljoner kronor.

B e n s i n s k a t t e n upptogs i statsverkspropositionen till 5 miljoner kronor. Utfallet för löpande budgetår har av riksräkenskapsverket beräknats till 3 miljoner kronor. Med ledning av vissa från generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen inhämtade upplysningar har riksräkenskapsverket föreslagit, att inkomsttiteln för budgetåret 1943/44 upptages till 3.5 miljoner kronor.

T u l l m e d e l beräknas för löpande budgetår inflyta med 110 miljoner kronor. I likhet med generaltullstyrelsen har riksräkenskapsverket icke funnit det möjligt att förutse, huru de förhållanden, som inverka på tullmedelsuppbördens storlek, komma att utveckla sig under budgetåret 1943/44. I anledning härav har riksräkenskapsverket ansett inkomsttiteln böra upptagas till nyssnämnda belopp, 110 miljoner kronor.

I a l l m ä n o m s ä t t n i n g s s k a t t, vilken inkomsttitel i statsverkspropositionen beräknats till 290 miljoner kronor, har av riksräkenskapsverket beräknats inflyta 310 miljoner kronor. I denna fråga har verket anfört följande.

I sin inkomstberäkning den 9 december 1942 beräknade riksräkenskapsverket, att allmänna omsättningsskatten skulle giva 280 miljoner kronor under budgetåret 1942/43 och 290 miljoner kronor under budgetåret 1943/44. I sin skrivelse den 30 april 1943 angående beräkning av utfallet av statsregleringen för innevarande budgetår har riksräkenskapsverket upptagit allmän omsättningsskatt till 290 miljoner kronor, vilken beräkning torde vara i överkant. Vid bedömande av omsättningsskattens utveckling i fortsättningen bör hänsyn tagas till de strävanden att stabilisera priser och löner, vilka betecknas såsom prisstopp och lönestopp och vilka deklarerats från senhösten 1942. Utfallet av allmänna omsättningsskatten är, förutom av varutillgång och prisnivå, i hög grad betingat av inkomstutvecklingen för konsumenterna och sålunda främst av den allmänna lönenivåns utveckling och av sysselsättningen. Det är anledning antaga, att omsättningsskatten kommer att under förra delen av nästa budgetår hålla sig på en nivå, som icke oväsentligt överstiger siffrorna för motsvarande månader under budgetåret 1942/43, samt att skatten för senare delen av nästa budgetår kommer att relativt nära ansluta sig till de siffror, som utvisas av månaderna under senare delen av budgetåret 1942/43. Olika antaganden kunna givetvis göras om graden av anslutningen till det nu löpande budgetårets siffror. Med utgångspunkt från de allmänna förutsättningar, vilka ligga till grund för riksräkenskapsverkets förevarande inkomstberäkning, föreslår riksräkenskapsverket, att allmänna omsättningsskatten för budgetåret 1943/44 nu beräknas till 310 miljoner kronor.

I n k o m s t t i t e l n v a r u s k a t t har i statsverkspropositionen upptagits till 50 miljoner kronor. För löpande budgetår beräknas i varuskatt inflyta 56 miljoner kronor. Kontrollstyrelsen har nu uppskattat inkomsten av varuskatt

för nästa budgetår i vad avser inom riket tillverkad vara till 35 miljoner kronor. Med hänsyn till ovissheten rörande möjligheterna att upprätthålla importen av kakaoböner för chokladframställning föreslår riksräkenskapsverket, att inkomstiteln i riksstaten uppföres med ett till 40 miljoner kronor reducerat belopp.

Tilläggs skatter å bensin beräknas av riksräkenskapsverket, i anslutning till uppskattningen av intäkten av bensinskatt, under budgetåret 1943/44 inflyta med 7 miljoner kronor. I statsverkspropositionen upptogs inkomstiteln till 10 miljoner kronor.

Inkomsten av accis å margarin och vissa andra fettvaror upptogs i statsverkspropositionen med 18 miljoner kronor och beräknas under löpande budgetår utfalla med 17.5 miljoner kronor. Genom kungörelse 193/1943 har accissatsen å hushållsmargarin från och med den 22 april 1943 nedsatts från 40 öre till 30 öre per kilogram. Under förutsättning att sistnämnda accissats bibehålles under nästa budgetår, föreslår riksräkenskapsverket, med stöd av kontrollstyrelsens och livsmedelskommissionens beräkningar, att inkomstiteln upptages med 14 miljoner kronor.

Inkomstiteln tobaksskatt, som i statsverkspropositionen upptogs med 210 miljoner kronor, beräknas under löpande budgetår ge 238 miljoner kronor. Med hänsyn till svårigheten att överblicka möjligheterna i fråga om råvaruförsörjningen förordar riksräkenskapsverket att tobaksskatten i riksstaten för budgetåret 1943/44 uppföres med 200 miljoner kronor.

I rusdrycksförsäljningsmedel: detaljhandelsbolag beräknades i statsverkspropositionen skola under nästa budgetår inflyta 23 miljoner kronor. Utfallet för löpande budgetår uppskattas till 33 miljoner kronor. Under förutsättning av bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 190 till årets riksdag om skärpning av beskattningen av spritdrycker och vin m. m. uppskattar riksräkenskapsverket statsverkets inkomster från detaljhandelsbolagen till 27 miljoner kronor.

Omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker beräknades i statsverkspropositionen ge 225 miljoner kronor under nästa budgetår. Utfallet för löpande budgetår uppskattas till 240 miljoner kronor. Under antagande av bifall till propositionen nr 190 och i anslutning till kontrollstyrelsens beräkningar föreslår riksräkenskapsverket, att inkomstiteln för nästa budgetår uppföres med 265 miljoner kronor.

Omsättnings skatt å vin upptogs i riksstatsförslaget med 10 miljoner kronor och beräknas för löpande budgetår ge 14.5 miljoner kronor. I propositionen nr 190 har den skärpta vinbeskattningen erhållit formen av en särskild utskänkningsskatt. I lagtekniskt hänseende ha därvid de nuvarande bestämmelserna angående omsättnings skatt å inhemskt vin och angående särskild omsättnings skatt å vin sammanförts med de föreslagna bestämmelserna om utskänkningsskatt å vin till en förordning angående omsättnings- och utskänkningsskatt å vin. I anslutning härtill anser riksräkenskapsverket, att inkomstiteln i fråga bör benämnas omsättnings- och utskänkningsskatt å vin. Den av skatteskarpningsen uppkommande inkomstökningen har kontroll-

styrelsen ansett försiktigtvis icke böra beräknas till högre belopp än 1 miljon kronor. I enlighet härmed föreslår riksräkenskapsverket, att under titel omsättnings- och utskänkningskatt å vin för budgetåret 1943/44 beräknas ett belopp av 11 miljoner kronor.

Postverkets överskott uppskattades i statsverkspropositionen till 35 miljoner kronor för budgetåret 1943/44. Under löpande budgetår beräknas inflyta drygt 31 miljoner kronor. I anslutning till generalpoststyrelsens nu verkställda beräkningar, vid vilka hänsyn tagits till utvecklingen av postverkets inkomster och utgifter under det senast förflutna halvåret, beräknar riksräkenskapsverket nettointkomsten för nästa budgetår till 37 miljoner kronor.»

Beträffande grunderna för uttagningen av inkomst- och förmögenhetsskatt samt värnskatt har departementschefen i propositionen nr 317 anfört följande:

»Riksräkenskapsverkets i det föregående återgivna beräkningar ha utförts med tillämpning av sedvanliga metoder för uppskattningen av statsverkets inkomster och bygga på ett så fullständigt material som nu stått att erhålla. Ovissheten om den framtida utvecklingen medför emellertid, att beräkningarna måste anses vara mycket osäkra. De reservationer, till vilka det för uppskattningarna grundläggande betraktelsesättet föranleder, har jag närmare behandlat vid anmälan av inkomstberäkningen i årets statsverksproposition. Med hänvisning till vad jag därvid anförde och med bortseende tillsvidare från inkomst- och förmögenhetsskatten samt värnskatten, förordar jag, att förslag förelägges riksdagen att i riksstaten upptaga de olika inkomstitlarna i enlighet med riksräkenskapsverkets nu framlagda beräkningar.

Inkomst- och förmögenhetsskattens samt värnskattens avkastning har av riksräkenskapsverket uppskattats med utgångspunkt från antagandet, att skatterna skola utgå efter oförändrade grunder. Om denna förutsättning godtages, skulle inkomstsumman å riksstatens driftbudgetsdel vid bifall till de nyss förordade justeringarna av vissa andra inkomstitlar visa en ökning i förhållande till statsverkspropositionen med 109 miljoner kronor. Då anslagssumman å driftbudgeten, enligt vad tidigare anförts, visar en ökning med 95 miljoner kronor, kommer överskottet av inkomster över de normala utgifterna, som i det ursprungliga riksstatsförslaget uppgick till 160 miljoner kronor, att stiga med mellan 13 och 14 miljoner kronor. Det beräknade underskottet å riksstaten ökas emellertid, på grund av att det visat sig nödvändigt att höja summan av de å beredskapsstat för försvarsväsendet uppförda anslagen med 65 miljoner kronor. Mot det i statsverkspropositionen beräknade underskottet å 1,100 miljoner kronor får alltså nu ställas ett beräknat underskott å $(1,100 + 95 - 109 + 65 =) 1,151$ miljoner kronor.

Den uppräknade avkastningen under olika inkomstitlar, som — med bortseende från den föreslagna spritskattehöjningen — ansetts möjlig vid en förnyad uppskattning av inkomstutfallet, motsvaras alltså av en t. o. m. något större utgiftsökning på driftbudgeten. Blott en del av den beräknade av-

kastningen av den föreslagna spritskattehöjningen bidrager därför till att täcka den anslagsökning på beredskapsstaten som visat sig nödvändig. I övrigt föranleder denna ökning en försämring av det totala budgetutfallet.

I statsregeringsbesluten för innevarande budgetår förverkligades för första gången under kriget det finanspolitiska minimikravet, att de normala, på driftbudgeten uppförda anslagen skulle täckas av den beräknade avkastningen av löpande inkomster. I riksstatsförslaget för nästa budgetår inregistreras nu en automatisk inkomstökning å cirka 400 miljoner kronor i förhållande till beräkningarna i riksstaten för innevarande budgetår. Utgifterna ha emellertid samtidigt ökats så starkt, att de absorbera mer än hälften av den sålunda inregistrerade inkomstökningen, vilken därför blott till en mindre del framträder såsom ett överskott av inkomster över normala utgifter som bidrager till finansieringen av beredskapsutgifterna. Den automatiska ökningen av statsinkomsterna återspeglar icke ökade realinkomster i samhället utan endast en fortgående stegring av inkomstsumman i pengar räknat. En utveckling, genom vilken statsinkomster med detta ursprung förbrukas för ökade normala statsutgifter, är icke tillfredsställande. Den betyder, att indragningen till statskassan av en del av de ökade penninginkomsterna i samhället icke — såsom önskvärt vore — medför någon minskning av det köpkraftsoverskott, till vilket beredskapsutgifterna ge upphov. Utgiftsökningen borde av penningpolitiska skäl föranleda en skärpt beskattning, så att den automatiska ökningen av statsinkomsterna till följd av stegrade penninginkomster komme att avspglas i en åtminstone lika stor minskning av underskottet å riksstaten.

Mot en ytterligare skatteskärpning kan invändas, att den skulle stå i strid mot pris- och lönestoppspolitik. Denna invändning är emellertid icke hållbar. Jag vill erinra om att de i höstas godkända riktlinjerna för penningpolitiken förutsatte, att ett pris- och lönestopp skulle kombineras med en indragning av fri köpkraft genom skärpt beskattning, som avlastade en del av det tryck på prissystemet den bestående spänningen mellan köpkraft och försörjningsmöjligheter finge anses utöva. Återverkningarna av skattehöjningar på levnadskostnadsindex rubba icke riktigheten av denna tankegång. Verkställda undersökningar visa för övrigt, att de hittills vidtagna höjningarna av de direkta skatterna blott vid ett enda tillfälle samt då endast under kort tid och i ringa utsträckning medfört en lönestegring genom sin återverkan på levnadskostnadsindex.

Trots de skäl som sålunda tala för en skatteskärpning kunna delade meningar råda i fråga om utformningen av den ytterligare beskattning som är påkallad. Man kan peka på det förhållandet, att den fria köpkraften för närvarande i stor utsträckning neutraliseras genom pris- och varuregleringarna. Under sådana förhållanden tvingar icke läget till ett omedelbart avgörande i skattefrågan, utan denna kan bli föremål för ytterligare överväganden. Ett uppskov synes lämpligt för att den under krigsåren framvuxna beskattningen skall hinna underkastas en enhetlig översyn i syfte att pröva, huruvida dess avvägning blivit den ur olika synpunkter lämpligaste. Inom finansde-

partementet pågå för närvarande nya utredningar rörande skattetrycket på olika inkomsttagargrupper och på näringslivet. Jag har för avsikt att föreslå, att särskilda sakkunniga tillkallas för att med stöd av de resultat, till vilka dessa undersökningar leda, verkställa en sådan översyn.

Vid övervägande av här angivna omständigheter har jag funnit mig böra föreslå, att inkomst- och förmögenhetsskatten samt värnsskatten under nästa budgetår uttagas efter oförändrade grunder. Detta ståndpunktstagande utsluter givetvis icke, att smärre justeringar under budgetåret kunna finnas påkallade med avseende å olika konsumtionskatter. Jag torde i detta sammanhang få erinra om vad jag vid anmälan av inkomstberäkningen i årets statsverksproposition anförde angående en ytterligare skärpt beskattning av konsumtion av lyxkaraktär (Inkomster å driftbudgeten, sid. 41).

Med återopande av det anförda föreslår jag, att även inkomst- och förmögenhetsskatten samt värnsskatten i riksstaten upptagas i enlighet med riksräkenskapsverkets senaste beräkning. Förslag om värnsskatt för budgetåret 1943/44 torde få anmälas i annat sammanhang denna dag. Jag hemställer i det följande om att inkomst- och förmögenhetsskatten skall föreslås uttagen med samma procenttal som för år 1942. Därvid måste beaktas det förslag angående viss ändring av beskattningsgrunden för livförsäkringsbolag som är föremål för riksdagens prövning (prop. nr 172).»

I anslutning till vad departementschefen anfört har Kungl. Maj:t i omförmälda proposition nr 317 föreslagit riksdagen, att under förutsättning av bifall till Kungl. Maj:ts i proposition nr 172 till årets riksdag framlagda förslag besluta, att botten-skatt enligt 18 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall — med iakttagande av vad i 20 §, andra stycket, samma förordning stadgas — för år 1943 utgå med 150 procent av grundbeloppet för skattskyldiga, som avses i 18 § 2 mom. a) och c) nämnda förordning, samt med 200 procent av grundbeloppet för skattskyldiga, som avses i samma moment b).

Vidare har Kungl. Maj:t i nyssnämnda proposition — med ändring av i statsverkspropositionen framlagda förslag, såvitt avser upptagande i riksstaten för budgetåret 1943/44 av nedan angivna inkomstitlar — föreslagit riksdagen att — under förutsättning i vissa fall av bifall till av Kungl. Maj:t framlagda skatteförslag —

dels upptaga följande inkomstitlar sålunda:

Inkomst- och förmögenhetsskatt	kronor	545,000,000
Värnsskatt	»	425,000,000
Krigskonjunkturskatt	»	35,000,000
Särskild skatt å förmögenhet	»	30,000,000
Bensinskatt	»	3,500,000
Tullmedel	»	110,000,000
Allmän omsättningskatt	»	310,000,000
Varuskatt	»	40,000,000
Tilläggsskatter å bensin	»	7,000,000

Accis å margarin och vissa andra fettvaror	kronor	14,000,000
Tobaksskatt	»	200,000,000
Rusdrycksförsäljningsmedel:		
Detaljhandelsbolag	»	27,000,000
Omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker ..	»	265,000,000
Postverket	»	37,000,000

dels ock upptaga inkomstiteln Omsättningsskatt å vin under ändrad benämning sålunda:

Omsättnings- och utskänkningsskatt å vin	kronor	11,000,000
--	--------	------------

De i propositionen nr 172 framlagda förslagen hava den 26 maj 1943 av riksdagen med vissa formella jämkningar bifallits.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda nya beräkningen av bevillningarna, får hemställa,

Utskottet.

1) att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 317 framlagda förslag angående skatteprocenten besluta, att botten-skatt enligt 18 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall — med iakttagande av vad i 20 § andra stycket samma förordning stadgas — för år 1943 utgå med 150 procent av grundbeloppet för skattskyldiga, som avses i 18 § 2 mom. a) och c) nämnda förordning, samt med 200 procent av grundbeloppet för skattskyldiga, som avses i samma moment b);

2) att bevillningarna för budgetåret 1943/44 måtte beräknas sålunda:

Inkomst- och förmögenhetsskatt	kronor	545,000,000
Värnskatt	»	425,000,000
Krigskonjunkturskatt	»	35,000,000
Särskild skatt å förmögenhet	»	30,000,000
Utskiftningsskatt och ersättningsskatt ..	»	1,000,000
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	»	70,000
Stämpelmedel	»	65,000,000
Automobilskattemedel:		
a) Fordonsskatt	kronor	25,000,000
b) Bensinskatt ..	»	3,500,000
Tullmedel	»	110,000,000
Allmän omsättningsskatt	»	310,000,000
Varuskatt	»	40,000,000
Trafikskatt	»	25,000,000
Tilläggsskatter å bensin	»	7,000,000

Bevillningsutskottets betänkande nr 52.

Accis å silke	kronor	4,000,000
Accis å margarin och vissa andra fett- varor	»	14,000,000
Skatt å kaffe	»	5,000,000
Tobaksskatt	»	200,000,000
Brännvinstillverkningskatt	»	18,000,000
Rusdrycksförsäljningsmedel:		
Partihandelsbolag	»	23,000,000
Detaljhandelsbolag	»	27,000,000
Omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker	»	265,000,000
Omsättnings- och utskänkningsskatt å vin	»	11,000,000
Maltdrycksskatt	»	35,000,000
Skatt å läskedrycker	»	8,000,000
Statlig nöjesskatt	»	16,000,000
Postverket (överskott)	»	37,000,000

Stockholm den 16 juni 1943.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärge, Axel Ivar Anderson, Sjödahl, Egnell, Ekman, friherre Lagerfelt, Velander, Herman Ericsson, Franzon** och *Lindblom*; samt

från andra kammaren: herrar *Hagberg* i Malmö, *Olsson* i Gävle, *Orgård, Sandberg, Falk, Kilbom, Sundström* i Skövde, *Nilsson* i Kristinehamn*, *Olson* i Göteborg* och *Andersson* i Vigelsbo*.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.